

MTMM.00.250 Matemaatilise modelleerimise alused
Foundations of Mathematical Modelling
2016/2017 sügis päevane õpe 3 EAP

Aine struktuuriüksus	matemaatika ja statistika instituut (LTMS)
Aine maht (1 EAP=26 tundi)	3 EAP
Aine maht kuni 31.08.2009	2 AP
Kestus semestrites	1
Lõpphindamine	Eristav (A, B, C, D, E, F, mi)
Ainekava maht	3 EAP
Õppejõud	Ella Puman (vastutav)
Õppekeeled	eesti keel
Osalejate miinimumarv	3
Osalejate piirarv	20
Õppeastmed	bakalaureuseõpe, magistriõpe, doktoriõpe
Õppetöö vormid ja mahud tundides	loengud: 14 praktikumid: 26 iseseisev töö: 38
Veebipõhine õpe	Osaliselt
Toimumisnädalad	1.-13. n., 1 L, 2 P n-s => E

Õppekavad, kuhu aine kuulub

Arvutehnika (83376)	Mag	2013/2014			
Informaatika (2476)	Bak	2015/2016	2016/2017		
Matemaatika (2472)	Bak	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017

Eesmärk eesti keeles

Arendada tudengite erinevate protsesside seostamise oskust ja seoseanalüüsi. Modelleerimise printsiipide tundmaõppimine ja rakendamine lihtsamate protsesside korral.

Eesmärk inglise keeles

Learning of principles of modelling and the application of this in the case of simply process.

Õpiväljund eesti keeles

1. Omandada aine vähemalt E tasemel.
2. Kursuse läbinud üliõpilane oskab koostada staatilist mudelit otsuste vastuvõtmise formaliseerimiseks, tunneb modelleerimise printsiipe, lihtsamate mudelite korral oskab prognoosida positiivset/negatiivset tagasimõju, tunneb diferentsiaalvõrrandi mõistet ja oskab seda arvutil lahendada.

Õpiväljund inglise keeles

1. Pass examination
2. After passing this course every student:
can compose statical model, understand positive and negative reactions in small models, know principle of modelling, know concept differential equation and can solve DE with computer.

Sisu lühikirjeldus eesti keeles

Modelleerimise printsiibid. Mudelite põhitüübid. Positiivne ja negatiivne tagasimõju. Determineeritud ja stohhastilised mudelid. Dünaamiliste protsesside modelleerimine. Mittelineaarsed mudelid ja kaos. Diskreetsed mudelid. Programmipakettide STELLA, Mathcad ja ARENA kasutamine.

Sisu lühikirjeldus inglise keeles

Principles of modelling. Basic types of models. Positive and negative feedback. Modelling of dynamic process. Discrete models. Program package STELLA, Mathcad and ARENA.

Rühmad

Rühma tähis

Osalejate piirarv

Õppejõud

I rühm		Praktikumijuhendaja Ella Puman

Ajakava

loeng - Mudeli komponendid. Modelleerimise printsiibid. Mudelite põhitüübid. Programmpakett STELLA. Dünaamilise mudeli mõiste. Dünaamilise mudeli järk-järguline arendamine.
loeng - Determineeritud ja stohhastilised mudelid. Positiivne ja negatiivne tagasimõju. Populatsiooni kasvu mudelid. Reaalne aeg ja mudeli aeg. Aja teisendamist kasutav mudel.
loeng - Insenerimudelid. Gravitatsiooni ja kiirenduse mudelid. Võnkumised.
loeng - Kaose mudelid.
loeng - Programmpaketi Mathcad kasutamine modelleerimisel.
loeng - Diskreetne modelleerimine. Programmpakett ARENA.
loeng - Kordamine.
praktikum - Staatiline mudel (Excel).
praktikum - Modelleerimine Stella II abil. Mudeli komponendid. Modelleerimise printsiibid. Mudelite põhitüübid.
praktikum - Mudeli koostamine. Dünaamilise mudeli järk-järguline arendamine.
praktikum - Mitme sõltumatu muutujaga mudelid.
praktikum - Populatsiooni kasvu mudelid. Aja teisendamist kasutav mudel.
praktikum - Stohhastilised mudelid.
praktikum - Positiivse ja negatiivse tagasimõju mudelid.
praktikum - Insenerimudelid. Gravitatsiooni ja kiirenduse mudelid.
praktikum - Kaose mudelid. Determineeritud kaose ja stohhastilise mudeli võrdlus
praktikum - Programmpaketi Mathcad kasutamine modelleerimisel. Integraalide ja tuletiste leidmine. Diferentsiaalvõrrandite lahendamine Mathcadi abil.
praktikum - Insenerimudelid ja kaose mudelid paketi Mathcad.
praktikum - Diskreetne modelleerimine. Programmpakett ARENA. Kahe erineva elektroonikaseadme tootmine. Tulemuste analüüs.
praktikum - Diskreetse mudeli järk-järguline arendamine. Pangasaali ja söögisaali mudelid.

Õppematerjalide info ja aine kodulehekülg

Veebipõhine õpikeskkond

<https://moodle.ut.ee/course/view.php?id=1004>

Kohustuslikud õppematerjalid

Soovituslikud õppematerjalid

1. B. Hannon, M. Ruth, Dynamical modeling. Springer-Verlag, 1994.
2. W. D. Kelton, R. P. Sadowski, D. A. Sadowski, Simulation with Arena, 1998.
3. A. M. Starfield, K. A. Smith, A. L. Bleloch, How to model it. McGraw-Hill Publishing Company, 1990.

Iseseisvate tööde loetelu ja juhised nende tegemiseks

Kokku on vaja esitada 2 kodutööd, mis määravad 15 % hindest, ülesanded püstitatakse loengus/praktikumis, seal ka vajadusel lisajuhendamine. Vajadusel iseseisev töö loengus/praktikumis toimuva mõistmiseks.

Hindamisviisid ja kriteeriumid

Kodutöö
Kodutöö

Hindamisele pääsemise tingimused

kodutöödest kogutud vähemalt 50% maksimumist, tunnitöödest tehtud vähemalt 75%

Lõpliku tulemuse kujunemine

40% teooria, 60% mudelite koostamine

Võlgnevuste likvideerimise võimalused
korduseksam